

# Gıybet dolayısıyla helâllik istemek

**İzmir'den İbrahim Aydın: "Peygamberimiz (asm) gıybeti nasıl tanımlıyor? Risâle-i Nur'dan gıybet konusunu okuyunca,—kendim için söylüyorum—durumumuzun vahim olduğunu fark ettim. En yakınlarımızın bile, hatta kendimizin bile gıybetini yapıyor olabiliriz. Bu açıdan, Üstadın da tavsiyesiyle, her görüştüğümünden helâllik istiyorum. Sorum şu: Birisinden topluca helâllik alınca, gıybet vesair ne varsa içine giriyor mu? Bu arada, siz de hakkınızı helâl edin."**

Gıybetin, bizi vartalara düşürmeye namzet bir günah olduğu doğrudur. Çünkü yapmadığımıza inandığımız, oysa çok vakit içinde bulunduğumuz, fakat yapmadığımızı düşündüğümüz için tövbe de etmediğimiz bir günahdır gıybet!

Gıybetin tanımını Peygamber Efendimiz (asm) şöyle veriyor: "Gıybet, din kardeşinin yüzüne karşı söyleyemediğin şeyi arkasından söylemendir." 1 "Gıybet, din kardeşini hoşlanmayacağı bir şekilde anmandır." 2

Gıybet hakkında Kur'ân da çok net uyarıyor: "Bir kısmınız bir kısmınızı gıybet etmesin. Sizden biriniz, ölü kardeşinizin etini yemekten hoşlanır mı? Ondan tiksiniirsiniz! Allah'tan sakının. Şüphesiz Allah tövbeleri daima kabul eden ve acıyandır." 3

Şu halde, bir Müslüman'ın kusurları, onun gıyabında, başkasının yanında tartışılmayacak, araştırılmayacak, soruşturulmayacak. Konuşulan kimselerin onu tanımamaları, orada onun gıybetinin yapılabileceği anlamına gelmiyor.

**Gıybetin caiz bulunduğu birkaç maddeyi Üstad Saîd Nursî Hazretleri şöyle sıralamıştır:**

1- Birisi, zarar gördüğü birisinden hakkının alınması için, onu, görevliye veya ilgiliye

şikâyet edebilir.

2- Kendisiyle ortak iş yapılmak istenen kişinin mesleğe yatkınlığı, iş kabiliyeti, tutumluluğu, güvenilirliği, huyu, suyu... vs. ile ilgili olarak sıhhatli bilgi telde etmek ve ona göre doğru hareket etmek amacıyla soruşturmak caizdir.

3- Tahkir, tezyif veya teşhir maksadıyla değil, adı veya başka sıfatı bilinmeyen bir kişiyi, onu tanımayanlara tarif etmek ve tanıttırmak maksadıyla “topal adam”, “gözlüklü genç”, “eli yaralı olan”, “aksakallı”, “kırmızı saçlı”, “mavi eşarplı” gibi vasıflandırmalar gıybet sayılmaz. Ancak bu vasıflandırmalar hakaret etme, alaya alma, hafife alma ve teşhir etme gibi amaçlar taşıyorsa, tanımayanların yanında da olsa gıybettir ve haramdır.

4- Fâsık-ı mütecâhir olan, yani fenalıktan sıkılmayan, yani işlediği seyyiâtla iftihar eden, zulmünden lezzet alan, utanmayan, Peygamber Efendimiz’in (asm) ifadesiyle, “açıkça günah işlemekten hayâ etmeyen” 4 kimselerin ardından konuşmak gıybet değildir.

Bu kimseler hakkında garazsız olarak ve sırf hak ve maslahat için arkadan konuşulabilir. Buna izin var. Fakat bu sınıfların dışında kalan Müslümanların, tanınmak veya tanınmamak ayırımına gidilmeden, gıybeti yapılmamalıdır. Çünkü ateşin odunu yiyip bitirdiği gibi, gıybet de salih amellerin sevabını yer bitirir.<sup>5</sup>

Başka bir ifadeyle, Müslüman’ın hareketlerini kötüye yormak gıybet, iyiye yormak ise hüsn-ü zandır. Veya Müslüman’ı arkadan çekiştirmek gıybet, arkadan davranışlarında aslında yanlış anlaşıldığını, niyetinin kötü olmadığını, öyle yapmak istemediğini... vs. belirtmek ve iyiliğine şahitlik etmek hüsn-ü zandır. Gıybet haramdır. Hüsn-ü zan helâldir.

Müslümanların birbirlerinin günahlarını araştırmaları ve birbirlerini çekiştirmeleri haramdır. Çünkü öyle günahlar vardır ki, kul ile Rabb’i arasında bir sırdan ibarettir. Kul pişman olmuş; Rabb’i setretmiştir, yani örtmüştür. Kul nedamet duymuş; Rabb’i bağışlamıştır. Kul tevbe yapmış; Rabb’i affetmiştir. Üçüncü bir şahsın araya girip, kulun günahlarını tek yanlı ve keyfî olarak deşifre etmesi veya kötüye yorması İlâhî hikmete, iradeye, rahmete, inayete, mağfirete ve muhabbete uygun değildir. Cenâb-ı Hakk’ın bir ismi Settâru’l-Uyûb’dur ve bu isim kullarının günahlarının gizli kalmasını ve ifşa edilmemesini iktiza ediyor. Gıybet ise bu İlâhî sır ve hikmetle bağdaşmıyor ve çelişiyor.

**Bediüzzaman Hazretleri, gıybet etmek veya gıybeti isteyerek dinlemek günahından tövbe sadedinde iki yol gösteriyor:**

1- “Allahümme’ğfirlena ve limeniğtebnâhü” (Allah’ım bizi ve gıybet ettiğimiz kişiyi bağışla!) diyerek tövbe ve istiğfar etmelidir.

2- “Gıybet edilen adama ne vakit rast gelse, ‘Beni helâl et’ demeli.”dir.<sup>6</sup>

Kul hakkı, maddî tazminat gerektiren bir husus olmadıkça, söz ile topluca alınan bir helâllik inşallah yeterli olur. Ancak maddî tazminat varsa ödemek gerekir.

**Dipnotlar:**

1- Câmiü’s-Sağîr, 4/1489.

2- Câmiü’s-Sağîr, 3/1242.

3- Hucûrât Sûresi, 49/12.

4- Câmiü’s-Sağîr, 4/1550.

5- Mektûbât, s. 267, 268.

6- Mektubat, s. 268.